بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2016/HC-A/105
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ދިވެހި ދައުލަތް (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް)

- އިސްތިއުނާފު ބަރައްދުވި ފަރާތް:
  * ނަން: މުޙައްމަދު މާނިޢު
  * ދާއިމީ އެޑްރެސް: ނިރަންގެ/ ރ. އިނގުރައިދޫ
  * އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A237784
  * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: މ.އާޒަރި/ މާލެ

- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 08 މާރިޗު 2016
  * ނިމުނު ތާރީޚު: 20 މާރިޗު 2016

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ކޯޓު އަމުރު ނަންބަރު: 145-J/MD/2016/1354
- އަމުރު ނެރުނު ކޯޓު:ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ބަންދު އަމުރު (މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން/ ގެންގުޅުން/ ޓްރެފިކްކުރުން)
- އަމުރު ނެރުނު ތާރީޚު: 25 ފެބްރުއަރީ 2016

- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
  ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ހަމީދު، އިސްވެފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ދީދީ، ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު އުސްމާން

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/1354 ކޯޓު އަމުރު އެކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއި އެއްގޮތަށްނޫން ކަމަށްބުނެ އެ އަމުރު އިސްތިޢުނާފު ކޮށްދިނުމަށްއެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި މައްސަލަ ރައްދުވާ ފަރާތަކީ، ރ. އިނގުރައިދޫ/ ސީރަންގެ މުޙައްމަދު މާނިޒްއެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/1354 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެ ކޯޓުއަމުރަކީ، ރ. އިނގުރައިދޫ/ސީރަންގެ މުޙައްމަދު މާނިޒްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން/ ގެންގުޅުން/ ޓްރެފިކްކުރުމުގެ މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު މާނިޒްގެ އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ކަމަށް ނުފެންނަކަމަށް ބަޔާންކުރައްވާ ޝަރުޠުކުރުމަށްފަހު މުޙައްމަދު މާނިޒް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކުރައްވާ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަން އެނގެއެވެ.

02- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/1354 ކޯޓު އަމުރު އެކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީންނޫންކަމަށްބުނެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން އެއަމުރު އިސްތިޢުނާފުކުރައްވުން، އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ފާހަގަކޮށް، އެނުކުތާތަކާމެދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކަވާފައިވެއެވެ. އެއީ

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/1354 ކޯޓު އަމުރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި "ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭމީހުން [illegible] ކުރިމައްޗަށް ހާސިލުކުރަން ބަންދާމެދު ގޮތުގެ ނިންމުމުގެ ޤަވާޢިދު"

ގެ 07 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ޤަޟިއްޔާގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ 9 ވަނަ ނަންބަރަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރައްވާ މުޙައްމަދު މާހިރު ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.
- ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި "މަތީ މަޙްކަމާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމުންތަކަށް އެއަށްވުރެ ދަށު މަޙްކަމާގެ ކޯޓުތަކުން ތަބާވާންވާނެ" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، މިބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި ޢަމަލުކުރަންވީ އުސޫލު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/33 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވަނިކޮށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އަމުރު ނެރުއްވިއިރު އެ އުސޫލަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރައްވައި އަމުރު ނެރުއްވާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

03- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/1354 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި، އެނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި މައްސަލާގައި ހިމެނޭ ދެފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުގެ މައްޗަށް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ވިސްނާ ބަލާއިރު، މިމައްސަލަ ބެލުމުގައި ބައިވެރިވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

(ހ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ފަނޑިޔާރު ބަލަންޖެހޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި "ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުން ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުން ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ޤަވާޢިދު" ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 5 ސަބަބުންކުރެ ސަބަބެއް އޮތްކަމާއި، އެއިން ސަބަބެއް އޮތްކަން ނުވަތަ

ނެތްކަމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ބާރު ލިބިދީފައިވަނީ ފަނޑިޔާރަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި 49 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި "ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުން ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކޮށް ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ޤަވާއިދު" ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަލާއިރު، އެމީހަކާމެދު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގެ ހުރި ހެކިތަކަށް ނުވަތަ ހެކިބަސްދޭން ހުރި މީހަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމަށް މަސައްކަތް ކޮށްފާނެކަމަށް، ނުވަތަ ކަމާބެހޭ ހެކި ނެތިކޮށްފާނެކަމަށް، ނުވަތަ ފިލާފާނެކަމަށް، ނުވަތަ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެމީހަކު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ނިންމުން ސަބަބުތަކާއެކު ފަނޑިޔާރަށް ނިންމޭނެކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތަށް މީހަކު ބަންދުކުރުމުގައި، ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ ލިބޭ ހިސާބުން ބަލާއިރު މިފަދަ ކުށެއްކަމުގައި ވިޔަސް، ސަލާމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ ނިސްބަތްވާގޮތްކަމުގައި ކޮބައިކަމާއި، އަދި އެކަން ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ހުރި ހާލު މިންވަރުތަކުގެ އުނދަގޫތަކާއި، އެކަމުގައި ހިމެނޭ މީހުންނަށް އަދަދަކީ ކޮބައިކަމާއި، ކުށުގެ ބާވަތަކީ ކޮބައިކަމާއި، ކުށުގެ ކުޑަބޮޑު މިނަކީ ކޮބައިކަމާއި، އެކަމާ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަބަކީ ކޮބައިކަމާއި، ޝަކުވާކުރެވޭ މީހާ ފިޔަވައި ހާލަތުގެ ޒާތަކީ ކޮބައިކަމާއި، އަދި ހިމާޔަތް ހޯދުމަށް ތަފާސްހިސާބުތަކުގެ ބޭނުން ދޭ ފަރާތަކަށް ބެލެވޭ ފަރާތްތަކުގެ ޤަވާއިދާ ބޭރުން ތަފާސްކުރާކަމުގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮތުމެވެ.

(ށ) މިއިސްތިއުނާފުކުރެވޭ މައްސަލައިގާ މުޙައްމަދު މާނިކުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން/ ގެންގުޅުން/ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ތުހުމަތުތަކުން، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު: MF/141123 "ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ފޯމު" އިންނާއި، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ދައްކާފައިވާ ވަރަކަށްކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، މުޙައްމަދު މާނިކުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ އެމައްސަލައަކީ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން މިހާރު ބަލަމުން ކުރަމުންދާ މައްސަލައެއްކަން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވަރަކަށްކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ކުށެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވިގެން ތަޙްޤީޤު ކުރެވެމުންދާ މީހަކީ ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުގެ މަބްދައުގައިވާ މީހެއް ކަމުގައި، އެފަދަ މީހެއްގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމާ ހާލަތްތަކުގައި، އެމައްސަލައެއް ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރަކު ބައްލަވަން ޖެހޭނީ މުޖުތަމަޢުގެ މަސްލަހަތަށް އެކަނި ނޫންކަމާއި، މުޖުތަމަޢުގެ މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކުރުމާއިއެކު ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްގެ ފަރުދީ މަސްލަހަތާއި އެމީހަކު ޝަރުޢީ ގާނޫނީ ގޮތުން އުފުލަންޖެހިފައިވާ ޒިންމާތަކާއި ވާޖިބުތަކުންވެސް ބަރީ، އެފަރާތުގެ [illegible] ރައްކާތެރިކުރުން ގޮތްތަކެއްގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މި ދެ މަސްލަހަތު ބެލެންސް ކުރެވެންވާނެކަމާއި؛

އެގޮތުން ބަލާއިރު، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/1354 ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން [illegible] މުޙައްމަދު މާނިކް ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވިޔަސް މުޙައްމަދު މާނިކް އިބްރާހީމް ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ކަމަށް [illegible] [illegible] ކަން އެނގެން [illegible]، މުޙައްމަދު މާނިކްގެ މައްޗަށް ވައްކަން ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މިމައްސަލައާ ގުޅިގެން ފުރަތަމަ ހައްޔަރު ކުރެވިފައިވަނީ 2015 ޑިސެންބަރު 11 ވަނަ ދުވަހުކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، އެދުވަހުން ފެށިގެން ޖުމްލަ 77 (ހަތްދިހަ ހަތެއް) ދުވަހު ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިވަނީ މި ދުވަސްތަކުގެ ތެރެއިން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒްގެ ބަންދުކުރާ ތަނެއްގައި މުޙައްމަދު މާނިކް ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިވަނީ 37 (ތިރީސް ހަތެއް) ދުވަހުކަމާއި، ދެން ބާކީ 40 (ސާޅީސް) ދުވަހު މުޙައްމަދު މާނިކް ހުރީ ގޭގެ ބަންދުގައިކަން އެނގޭކަމާއި،

އިސްތިޢުނާފު މިކޯޓަށް ކޯޓު އަމުރުގައި މުޙައްމަދު މާނިކް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރު ކުރައްވާފައިވަނީ ޝަރުޠު ކުރުމަށްފަހުގައިކަން އެގޮތުން އޮންނައިރު ކުރެވިފައިވާ ޝަރުޠުތަކާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ އަނބުރާ ބަންދުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އަދި މިމައްސަލައިގައި ކަން ހިނގައިފައިވާ ގޮތުން ބަލާއިރު މުޙައްމަދު މާނިކް އިބްރާހީމް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒްގެ ބަންދުކުރާތަނުގައި ބެހެއްޓުމަށް [illegible] ސަބަބެއް [illegible] [illegible] [illegible] މިންވަރަށް [illegible] ކަމަކަށް މިމައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހަކަށް ނުފެނެއެވެ.

ވީމާ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/1354 ކޯޓު އަމުރު ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭކަމަކަށް މިމައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހަކަށް ނުފެނެއެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހު، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންތައްތައް އެގޮތުގެ މަތިން ޙުކުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2016/1354 ކޭސް އަމުރަށް ބަދަލުގެންނަން ޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް މިޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި މަޖިލީހުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައެޅި ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.